

VIKNA KOMMUNE

Rådmannen

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag
Pb 2600
7734 STEINKJER

Deres ref: Vår ref: Saksbehandler: Arkivkode: Dato:
 2013/937-102 Dag Roar Opdal, 74 39 33 91 002 30.07.2015

Kommunereformen - Status 10. august 2015 for arbeidet i Vikna kommune - med en kort generell redegjørelse for Ytre Namdal

Felles forankring

Felles prosessplan vedrørende kommunereformen for kommunene i Ytre Namdal (Leka, Nærøy, Vikna) og Bindal kommune danner basis for reformarbeidet. Målsettingen er å få til en samkjøring av kommunereformprosessen, med felles framdrift og god forankring blant ulike interessegrupper.

Geografiske retningsvalg

Prosessplanen lister opp følgende alternativ:

1. Ytre Namdal/Midtre Namdal/Indre Namdal i en felles Namdalskommune.
2. Ytre Namdal/Sør-Helgeland i en stor kystkommune.
3. Ytre Namdal/Bindal i en regionkommune.
4. Ytre Namdal sammenslått, mens Bindal ser nordover.
5. Vikna/Nærøy/Bindal, mens Leka forblir egen "øykommune".
6. Vikna/Nærøy slås sammen og Leka/Bindal/evt. flere kommuner på Sør-Helgeland danner en enhet.
7. Kommunene forblir som i dag – utvidet samarbeid.

Formannskapet er arbeidsgruppe for reformarbeidet i Vikna kommune. De har kommet fram til, og fått godkjent av kommunestyret, at for Vikna kommune sitt vedkommende er følgende alternativ aktuelle å utrede videre:

1. Vikna kommune vil utrede alternativet å være egen kommune, som i dagens kommunestruktur.
2. Vikna kommune ser det som naturlig å utrede kommunesammenslåing tuftet på eksisterende kommunesamarbeid gjennom Kystgruppen, dvs. Nærøy og Leka.
3. Vikna kommune ønsker å utrede kommunesammenslåing med Nærøy, Leka og Bindal.

Arbeidsgruppen ønsker å vektlegge at følgende forhold skal utredes:

- ✓ Utrede om hvor kommune- og administrasjonssenteret skal ligge, der alle de fire kommunene er enige om kriteriene for denne vurderingen.
- ✓ Utrede hva Vikna tjener på å slå seg sammen med Nærøy, og evt. de andre to kommunene.
- ✓ Utarbeide forslag til intensjonsavtale.
- ✓ Utrede naturlige grensejusteringer for hele regionen.
- ✓ Utrede navnevalg for ny kommune.

Det understrekes at Vikna kommune er positiv til å innlede en sammenslåingsprosess med kommunene Leka og Bindal, men da under forutsetning av at det kommer en formell henvendelse fra én eller begge disse kommunene om at de ønsker dette.

Vikna:

- ✓ Kommunestyret har hatt temamøte om kommunereformen 12.02.2015. Det ble samme dag fulgt opp med et åpent informasjons- og debattmøte om reformen på Kystmuseet i Nord-Trøndelag, Norge. Her deltok leder i Stortingets kommunal- og forvaltningskomite Helge Andre Njåstad og fylkesmann Inge Ryan.
- ✓ Det er i mars utarbeidet et dokument med relevant statistikk. Dette er behandlet i kommunens arbeidsgruppe og i den interkommunale styringsgruppen. (Dokumentet tok utgangspunkt i tilsvarende dokument for Midtre- og Indre Namdal.)
- ✓ 16. april og 23. april ble det arrangert folkemøter om reformarbeidet på henholdsvis Austafjord og i Rørvik.
- ✓ Det er gjennomført felles innbyggerundersøkelse for kommunene i Nord-Trøndelag (+ Bindal). Resultatene fra undersøkelsen har dannet grunnlaget for diskusjonene på folkemøtene og i arbeidsgruppen.
- ✓ Rådmannen har utarbeidet en oversikt over de interkommunale samarbeidsordningene kommunene i Ytre Namdal i fellesskap deltar i.
- ✓ HTV-forumet, og derigjennom de tillitsvalgte, har hatt kommunereformen på sakskartet ved jevne mellomrom det siste halve året. De tillitsvalgte har også valgt en representant til å sitte i kommunens arbeidsgruppe (formannskapet).
- ✓ Det er i mai blitt utarbeidet en sammenstilling av relevant informasjon fra diverse samfunnsrapporter der Vikna omtales. Dokumentet er behandlet i kommunens arbeidsgruppe.
- ✓ Ordfører, rådmann og rådgiver deltok på folkemøtet på Austra 26.05.2015.
- ✓ Det er, innen fristen 01.06.15, søkt fylkesmannen om skjønnsmidler til videreføring av prosessen.
- ✓ Vikna utarbeidet spørsmål til gruppeoppgavene som ble brukt under felles formannskapsmøte 12.06.2015.
- ✓ Rådmannen ved rådgiver Dag Roar Opdal deltar i prosjektlederforum i Nord-Trøndelag. Siste møtet ble avholdt 16.06.2015. God dialogarena der felles prosess tema diskuteres. Fylkesmannen, KS og Distriktssenteret er aktivt med. De ulike utredningsalternativene diskuteres ikke.
- ✓ Politisk paneldebatt i Rørvik sentrum 24.07.2015 om kommunereformen i forbindelse med Rørvikdagan.

Konklusjon

Det som går igjen fra dialogen med innbyggerne og de tillitsvalgte, er at man ønsker mest mulig informasjon om hva en sammenslåing innebærer og hva en oppnår. Rådmannen i Vikna har

derfor utarbeidet et dokument som gir en innsikt i hva ulike utredninger sier om generelle samfunnstrender, sammenslåing av kommuner og om Ytre Namdal spesielt.

Erfaringen fra tilsvarende prosesser i andre kommuner og tidligere arbeid om felles tjenesteproduksjon i Ytre Namdal, viser at lokaliserings- og navnedebatt faktisk er det som kan velte samhandlings- og sammenslåingsprosesser. Videre er det en gjennomgangsmelodi at slike prosesser tar tid og krever tillit, aktiv involvering og et reelt ønske om å få til en sammenslåing fra alle parter. Arbeidet med reformen i Ytre Namdal fram til nå, har vist at man fortsatt har en god vei å gå før en er der.

Leka har så langt signalisert at de satser på sin øykommunestrategi, der formålet er å bestå som egen kommune. Vikna respekterer denne strategien, men er fortsatt åpen for å innlede forhandlinger om en intensjonsavtale med Leka kommune om sammenslåing, dersom de ved et senere tidspunkt ønsker det. Det samme gjelder for Bindal kommune, hvis deres konklusjon blir at de søker sørover.

Fylkesmannen har bedt om at antall utredningsalternativ reduseres. Det har Vikna gjort. Rådmannen registrerer at den politiske utålmodigheten i Vikna er større enn i de andre kommunene, når det gjelder å komme fram til konkrete forhandlinger om en intensjonsavtale som grunnlag for en sammenslåing. Utredningsalternativene 1 og 2 i prosessplanen ansees som lite aktuelle å utrede. Prosessen og opplysninger hentet inn så langt, tilsier at det ikke lengre er aktuelt å se på en felles Namdalskommune. Heller ikke en stor kystkommune der Ytre Namdal og Sør-Helgeland inngår, virker særlig realistisk.

YTRE NAMDAL

Status kommunereformen

Det er i forbindelse med kommunereformarbeidet i Ytre Namdal opprettet en regional styringsgruppe for reformen. Den er etter hvert bredt sammensatt både politisk og administrativt. Gruppen har hatt møter 16.01.15, 11.03.15 og 30.04.15.

- ✓ Folkemøte er avholdt på Austra 26.05.15. Tematikken var tre kommuner og to fylker. Bra oppmøte! Fylkesmennene fra Nordland og Nord-Trøndelag var representert.
- ✓ Felles formannskapsmøte 12.06.15 der tema bl.a. var kommunereformen. Det ble gjennomført gruppearbeid. Fylkesmannen var også her representert.

Konklusjon

Prioriterte oppgaver blir å se nærmere på utredningsalternativene, Austra-problematikken og plassering av kommune- og administrasjonssenteret.

Bindal

Bindal kommune har takket ja til:

- ✓ Å delta i utredning sammen med Vevelstad, Vega, Brønnøy og Sømna. Telemarksforskning er engasjert i utredningsarbeidet. Rapporten skal være ferdig 30.08.15.
- ✓ Å delta i styringsgruppemøter og kommunereformprosess sammen med Vikna, Nærøy og Leka.

5 utredningsalternativer:

1. Bindal, Sømna, Brønnøy, Vega, Vevelstad
2. Bindal, Vikna, Nærøy, Leka
3. HALD, det vil si Herøy, Alstahaug, Leirfjord og Dønna i tillegg til Vefsn (uten Bindal)
4. Bindal, Sømna, Brønnøy, Vega, Vevelstad, Herøy, Alstahaug, Leirfjord, Vefsn, Grane, Hattfjelldal, Dønna
5. Bindal, Sømna, Brønnøy, Vikna, Nærøy og Leka

Når rapport fra Telemarksforskning foreligger blir det arrangert folkemøter i den enkelte kommune der rapport presenteres, og der innspill gis til kommunen.

Konklusjon

Rådmannen i Bindal konkluderer med at Austra er utfordrende å arbeide videre med, siden en fortsatt ikke vet Bindals retning. Grensejusteringer utløser ikke reformstøtte eller engangsstøtte og blir dermed et oppgjør mellom kommunene. Forhold som virker inn er identitet og økonomi. Leka kommunes klart uttrykte ståsted om å fortsette som egen kommune påvirker også Austra-tematikken. Videre framdrift krever en avklaring vedrørende utredningsalternativer, politisk vedtak om ønsket retning og mulig intensjonsavtale. Det må også avklares hvordan innbyggerne skal høres, evt. om en rådgivende folkeavstemming skal avholdes.

Leka kommune

Deltar i forbindelse med kommunereformen i *Øykommuneprosjektet*. Dette er kommuner uten landfast forbindelse og de som deltar er: Fedje, Hasvik, Kvitsøy, Leka, Røst, Smøla, Solund, Træna, Værøy og Utsira. Tematikken er knyttet bl.a. til avstandsulemper og kommunikasjon. Samtidig deltar også Leka i den felles prosessen for Ytre Namdal og Bindal.

Det er 22.04.2015 avholdt et folkemøte om kommunereformen på Leka.

Tematikk som ble tatt opp her var:

- ✓ Kan hele Austra gis et godt tilbud av Leka?
- ✓ Samferdsel; veg, ferge, hurtigbåt ligger i Leka kommune på Gutviksiden. Hvordan skal dette løses i fremtiden?
- ✓ Kommunal tilhørighet – hva betyr det?

For Leka er det viktig å se på næringsutvikling, samferdsel/infrastruktur og inntektsmuligheter. Videre har kommunen deltatt aktivt både politisk og administrativt, på folkemøtet som ble avholdt på Austra 26.05.15.

Konklusjon

Leka kommune har så langt i prosessen signalisert at de har som hovedprioritet å bestå som egen kommune. Innbyggerundersøkelsen viser også god ryggdekning for dette standpunktet i befolkningen. Samtidig har de ikke meldt seg ut av den felles prosessen som foregår i Ytre Namdal og Bindal.

Nærøy kommune

I Nærøy kommune er det avholdt flere folkemøter og en ungdomskonferanse i en tidlig fase av prosessen. Videre har kommunen tatt initiativ til folkemøtet på Austra 26.05.15 og vært vertskap for felles formannskapsmøte 12.06.15.

Konklusjon

Nærøy kommune forholder seg til vedtatt prosessplan og kjører et løp iht. den.

Videre prosess

Regionen Ytre Namdal med Bindal kommune har vedtatt felles prosessplan, og er dermed relativt samkjørte i forhold til framdrift og innhold. Samtidig er innfallsvinkelen til det felles arbeidet noe ulik blant kommunene. Særlig kommunene Leka og Bindal kjører parallelle løp. Leka deltar i øykommuneprosjektet der en ser særskilt på konsekvenser for øykommuner uten fastlandsforbindelse. Bindal utreder tett med kommunene nordover. Når det gjelder veien videre fram til endelig vedtak i kommunestyrene, så følger kommunene sånn omtrent framdriftsplanen slik den er vedtatt i prosessplanen.

Erfaringer med kommunereformarbeidet så langt

Rapporten *Endring kommunestruktur - Suksessfaktorer og utfordringer i prosessen fram til vedtak (2015)* som er utarbeidet av PwC, tar opp momenter som også er relevant for prosessen i Ytre Namdal. I rapporten pekes det på hvilke faktorer som fremmer og hemmer arbeidet med kommunesammenslåing.

I reformarbeidet må følgende forhold drøftes og avklares:

- ✓ Prosessen må ha en klart uttalt intensjon fra politikerne om å utrede med sikte på sammenslåing og ikke bare «utrede for å se hva det blir til». Dette må formuleres i en intensjonsavtale og vil gjelde tilsvarende når man framover i større grad skal utrede «med hvem» enn «om».
- ✓ De vanskelige spørsmålene er like mye knyttet til følelser som praktiske konsekvenser. Spørsmålene gjelder først og fremst plassering av kommunesenteret (rådhus og enhetsledelse) og kommunenavn. Intensjonsavtalen må beskrive en prosess for å håndtere de vanskelige spørsmålene.
- ✓ Analyser og utredninger må tegne et fremtidsbilde av den nye kommunen hvor eksisterende grenser er visket ut. Potensialet i den nye kommunen må synliggjøres for å svare på «hvorfor man skal slå sammen kommunene».
- ✓ Tjenestetilbudet, og andre forhold av viktig betydning for innbyggerne i den nye kommunen, må synliggjøres på et detaljnivå som gjør at den enkelte innbygger kan gjøre en faktabasert vurdering som skal redusere den usikkerheten som endring alltid skaper.
- ✓ Intensjoner om sterk innbyggerinvolvering og kommunikasjon med riktig innhold er viktig. Ledende lokalpolitikere må være synlige i den offentlige debatten. Dersom felles kommunikasjon opphører i en lengre periode før folkeavstemming oppstår et informasjonsvakuum som gir stort spillerom for «folkeaksjoner» som i sin natur ofte er mot denne type endringer. Noen må være villige til å ta den politiske risiko det innebærer å fronte ja-alternativet. Er det ikke politisk vilje til å fronte et ja-alternativ kan mye tyde på at man ikke burde fremlagt saken for folkeavstemming.
- ✓ I den utstrekning det har vært tidligere prosesser som har strandet, må eventuelle uavklarte «konflikter» løses før man går i gang med nye prosesser hvor de samme personer er involvert. Det må være et politisk samarbeidsklima preget av gjensidig tillit og respekt mellom de involverte på tross av at det kan være uenighet i sak. Dette gjelder også forholdet mellom posisjon og opposisjon i den enkelte kommune.

Konklusjon

Det er viktig for prosessen videre at det politiske- og øverste administrative nivået i hver enkelt kommune drøfter disse momentene. Dialogen må være enda mer åpen og intensjonene tydeligere skal en ha et håp om å komme fram til en felles innstilling som legges fram for de fire kommunestyrene våren 2016. Slik det nå ligger an kan dette bli utfordrende. Ledende aktører må derfor ta grep og ansvar for å få dette til og bli en prosess med reelt innhold.

Følgende aktiviteter vil bli prioritert høsten 2015:

Det vil være behov for en del utredningsarbeid høsten 2015. Til dette arbeidet vil det bli engasjert samfunnsvitere. Aktiviteter og tema det vil bli tatt tak i er:

- Fellestiltak i Ytre Namdal og Bindal - slik som lokal innbyggerundersøkelse, ungdomsinvolvering/-konferanse mv.
- Avgrensede utredninger som vil være av interesse for flere kommuner i Ytre Namdal/Bindal – tar utgangspunkt i de sju alternativene for kommunesammenslåing iht. vedtatt prosessplan.
- Spesifikke utredninger i fellesskap mellom to eller flere kommuner i regionen – slik som grensejusteringer (eks. Austra og Lund), framtidig plassering av administrasjons- og kommunesenter, navn på kommunen mv.

Med hilsen

Dag Roar Opdal
rådgiver

Vedlegg:

- 1 Kommunereformen - Analyser av Vikna og Ytre Namdal
- 2 Kommunereformen - Statistikk for Namdalen